

Арахісовий зерноїд – *Caryedon gonagra* Fabr.

Завдає шкоди бобовим культурам у полі та складських приміщеннях, імаго іноді обгризають листки живих рослин. Основних економічних збитків зернівка завдає після збору арахісу та при його зберіганні.

Географічне поширення. Батьківщина арахісового зерноїда – Південна Азія. Він занесен в інші райони Азії, Африки. Сьогодні даний вид поширений в Гані, Гвінеї, Греції, Єгипті, Заїрі, Ізраїлі, Індії, Індонезії, Йорданії, Камеруні, Кенії, Лівані, Сенегалі, Сирії, Сомалі, Судані, Тунісі, Туреччині, Шрі-Ланці, країнах колишньої Югославії.

Біологія. Самка арахісового зерноїда відкладає на поверхню субстрату по одному яйцю, приклеюючи їх виділеннями придаточних залоз. Ембріон, який закінчив розвиток, прогризає оболонку яйця з нижньої сторони і, не залишаючи його, вбурлюється у ступку боба чи у насінину. Вхідний отвір дуже дрібний – 0,25 мм. Личинка 1-го віку знаходиться у сітчастій оболонці плода арахісу, потім проникає у насінину, де і розвивається. Для заляльковування, вона покидає пошкоджений плід, робить вхідний отвір діаметром 3 мм і серед зерен арахісу сплітає кокон.

За оптимальних умов (температура 24-25 С та відносна вологість 70%) ембріональний розвиток арахісової зернівки триває 9-14 днів, стадія личинки – 60-72 дні, лялечки – 21 день, імаго – 18-22 дні. Увесь цикл розвитку триває 108-129 днів.

Морфологія. *Имаго* довжиною 3-4,8 мм. Тіло видовжене, овальне, червоно-буре або червоно-жовте, помірно опушене. Голова позаду очей перетинається поперечною смугою, лоб вуський, очі великі (у самця крупніші ніж у самки). Вусики 10-ти членикові, в самця тоненьки, дещо видовжені, в самки коротші половини тіла. Передньоспинка ширша за свою довжину, основа з двома виїмками. Надкрила видовжено-овальні, злегка опуклі, звужуються до низу, мають крапчасто-борозенчасту структуру. Передні ноги тоненьки, задні стегна розширені до низу, мають 9 зубчиків на внутрішньому боці, перший з яких найдовший, інші поступово зменшуються, задні гомілки дуже вигнуті, внутрішній бік-виступає у вигляді кинджалу.

Личинка 1-го віку молочно-білого кольору, з помітними ногами. На кожному сегменті з обох боків середньої спиної лінії є по парі довгих і парі коротких щетинок. Голова овальна, до верху звужена, склеротизована. Ротові органи коричневі, мандібули червоно-коричневі. Доросла личинка м'ясиста, рожево-біла, з добре помітними ногами. На відміну від личинок інших зерноїдів, в личинки арахісового зерноїда ноги залишаються до закінчення розвитку. Довжина тіла у зігнутому положенні 8-10 мм, а ширина в самому ширшому місці-3,5-4,5 мм.

Лялечка вільного типу - на ній добре помітні вусики, ноги і крила. Туло широкоовальне, рожево-кремове, дещо звужене до переднього і заднього кунців. Довжина приблизно 6 мм, ширина 3,5 мм.

Яйце завдовжки 1 мм, завширшки 0,5 мм, овальне, верхня частина випукла, нижня-плоска. Хоріон прозорий, має комірчасту структуру, тоненький, слабосклеротизований. В період формування зародку яйце здається білуватим, матовим. При відродженні личинки, яка вибурає в субстрат, оболонка яйця забивається буровим борошном, і яйце здається білим. По закінченні розвитку ембріону, через оболонку яйця добре помітна личинка.

Виявлення. У пунктах ввезення насіння та товарних партій арахісу проводять спочатку зовнішній огляд тари, розсипаного арахісу та ін. Потрібно звернути увагу на наявність на тарі, а також у її складках напівпрозорих коконів шкідника, що є ознакою наявності в даній партії арахісової зернівки. Потім потрібно висипати продукцію на розісланий брезент або плівку не менше 2-3 вибірково взятих мішків чи пакет насіння на розбірний стіл, і уважно перевіряють їх вміст, звертаючи увагу на яйця та кокони, що прикріплені до плодів арахісу. Також на присутність шкідника вказує пошкоджене зерно арахісу з характерними вигризеними порожнинами. Усіх виявлених шкідників видсилають для визначення у фітосанітарну лабораторію.

Способи перенесення та розповсюдження. В основному є шкідником запасів, тому її розповсюдження проходить пасивним шляхом разом із зараженою продукцією.

Фітосанітарні заходи. За надходження арахісу проводиться інспектування з відбором проб і проведенням фіто санітарної експертизи. При виявленні

арахісової зернівки у пунктах ввезення вся продукція підлягає терміновому знезараженню. Щорічно слід проводити обстеження зерносховищ та підприємств переробки, куди надходить імпортований арахіс. При виявленні шкідника проводять знезараження продукції та приміщень шляхом фумігації.